

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 sierpnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że J. P. , jako pracownik u płatnika składek Kancelaria Adwokacka (...), od dnia 15 stycznia 2019 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał na krótki okres pomiędzy zatrudnieniem J. P. (15 stycznia 2019 r.), a zaistnieniem u niej niezdolności do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży (od 27 marca 2019 r.). Zakład ustalił, że płatnik składek zawarł z J. P. umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia 15 stycznia 2019 r. na stanowisku „ radca prawny” w pełnym wymiarze czasu pracy , z wynagrodzeniem w kwocie 5 000,00 zł , a na podstawie aneksu z dnia 9 lutego 2019 r., wynagrodzenie J. P. od dnia 1 marca 2019 r. zostało podwyższone do kwoty 7 000,00 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył ,że J. P. w okresie od 13 lipca 2018 r. do 31 marca 2019 r. prowadziła własną Kancelarię Radcy Prawnego , przy czym z tego tytułu podlegała jedynie ubezpieczeniu zdrowotnemu. W ocenie organu rentowego , czynności , jakie J. P. miała wykonywać na rzecz płatnika , były w istocie czynnościami wykonywanymi w ramach własnej działalności gospodarczej prowadzonej przez J. P.. Zdaniem organu rentowego , o fakcie wykonywania pracy na rzecz płatnika nie świadczy przedłożona dokumentacja pracownicza , a co również istotne, J. P. miała zostać dopuszczona do pracy bez uprzedniego odbycia stosownych badań lekarskich. Zdaniem Zakładu brak jest w niniejszej sprawie dowodów świadczących o wykonywaniu przez J. P. obowiązków pracowniczych , co oznacza ,że umowa o pracę zawarta między płatnikiem , a J. P. , jako zawarta dla pozorów , jest nieważna i tym samym J. P. nie podlega ubezpieczeniom społecznym od 15 stycznia 2019 r.

/decyzja k.209 - 214 akt ZUS/

W dniu 16 września 2019 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie J. P. od ww. decyzji w którym wniosła o jej zmianę poprzez stwierdzenie ,że jako pracownik u płatnika składek Kancelaria Adwokacka (...) podlega ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 15 stycznia 2019 r. W treści odwołania zarzuciła organowi rentowemu naruszenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych naruszenie przepisów Kodeksu Postępowania Administracyjnego , które skutkowały wydaniem zaskarżonej decyzji. W ocenie skarżącej , wykonywane przez nią na rzecz płatnika czynności odpowiadały definicji stosunku pracy zawartej w art. 22 Kodeksu pracy , co tym samym powinno skutkować objęciem jej ubezpieczeniami społecznymi.

/odwołanie k.3 - 9/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.99 - 100 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni J. P. legitymuje się wyższym wykształceniem prawniczym , posiada uprawnienia radcy prawnego.

/okoliczności bezsporne/

Płatnik składek I. S. prowadzi własną działalność gospodarczą pod firmą (...). Płatnik składek posiada zadłużenie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. W 2018 r. przychód firmy płatnika wyniósł 5 420,00 zł ,a w 2019 r. 16 767,64 zł.

/zeznania płatnika min.01:03:05 - 01:05:50 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:30:35 - 00:51:39 rozprawy z dnia 8 lipca 2020 r. , płyta CD k.182 ,zestawienie k.186 - 188/

W okresie od 1 lutego 2016 r. do 30 kwietnia 2018 r. J. P. była pracownikiem prowadzonej przez I. S. kancelarii. W okresie tym wykonywała obowiązki pracownicze aplikanta radcowskiego.

/świadectwo pracy k.25 - 27 akt ZUS/

Od dnia 13 lipca 2018 r. J. P. prowadziła własną działalność gospodarczą pod firmą „ Kancelaria Radcy Prawnego J. P.". W ramach prowadzonej działalności wnioskodawczyni współpracowała z (...) Spółką Partnerską (...) i Radców Prawnych i głównie z tego tytułu uzyskiwała przychody. Współpracę z ww. spółką wnioskodawczyni zakończyła z końcem 2018 r.

/wypis z (...) k.23 ,zeznania wnioskodawczyni min.01:03:05 - 01:05:50 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:09:17 - 00:30:35 rozprawy z dnia 8 lipca 2020 r. , płyta CD k.182/

Z treści umowy o pracę zawartej w dniu 14 stycznia 2019 r. na czas nieokreślony wynika ,że z dniem 15 stycznia 2019 r. płatnik składek adwokat I. S. powierzyła J. P. obowiązki pracownicze radcy prawnego z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 5 000,00 zł brutto , w pełnym wymiarze czasu pracy.

/umowa o pracę k.18 akt ZUS/

Stosownie do aneksu do umowy o pracę z dnia 19 lutego 2019 r. , z dniem 1 marca 2019 r. wynagrodzenie J. P. zostało podwyższone do kwoty 7 000,00 zł brutto. Jednocześnie wnioskodawczyni zobowiązała się do powstrzymania od prowadzenia działalności konkurencyjnej w stosunku do pracodawcy , a także do zawieszenia prowadzonej przez siebie kancelarii do dnia 15 kwietnia 2019 r.

/aneks do umowy o pracę k.19 akt ZUS/

Wnioskodawczyni nie odbyła badań dopuszczających ją do pracy , jak również nie odbyła szkolenia w dziedzinie BHP.

/okoliczności bezsporne/

Wykonywane przez wnioskodawczynię obowiązki pracownicze sprowadzały się do sporządzania pism pod kierunkiem płatnika , a także do obsługi klientów kancelarii płatnika , w tym do występowania przed Sądami , w ramach udzielonej przez I. S. substytucji. Powierzone obowiązki pracownicze ubezpieczona wykonywała przede wszystkim w Kancelarii (...) , przy czym , zdarzało się ,że część prac wykonywała w swoim domu , w tym poza obowiązującymi ją godzinami pracy. Co do zasady , wnioskodawczyni pracowała przez 5 dni w tygodniu po 8 godzin. Za świadczoną pracę otrzymywała wynagrodzenie płatne do ręki. Wnioskodawczyni nie podpisywała listy obecności w pracy.

/zeznania wnioskodawczyni min.01:03:05 - 01:05:50 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:09:17 - 00:30:35 rozprawy z dnia 8 lipca 2020 r. , płyta CD k.182 , zeznania płatnika min.01:03:05 - 01:05:50 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:30:35 - 00:51:39 rozprawy z dnia 8 lipca 2020 r. , płyta CD k.182 , zeznania świadka R. S. min. 00:51:47 - 01:03:52 rozprawy z dnia 8 lipca 2020 r. , płyta CD k.182 , protokoły rozpraw k.147 - 153 akt ZUS/

W dniu 19 marca 2019 r. stwierdzono ,że J. P. jest w 7,5 tygodniu ciąży.

/karta ciąży k.134/

Od dnia 27 marca 2019 r. J. P. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 31 marca 2019 r. J. P. zawiesiła prowadzenie działalności gospodarczej.

/wypis z (...) k.23 akt ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, oraz w oparciu o zeznania ubezpieczonej , płatnika oraz świadka R. S..

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że J. P. podjęła i faktycznie wykonywała pracę w kancelarii I. S. . Zeznający w sprawie wykazali się zgodną i spójną wiedzą co do tego, na czym polegało wykonywanie przez ubezpieczoną obowiązków pracowniczych na powierzonym jej stanowisku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 roku, poz.53) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy, o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanego przez art. 22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art.83§1 k.c. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 roku II UK 148/07, Lex nr 846577; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 roku II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku II UK 204/09, Lex nr 590241). Przy czym nie jest to jedyna postać pozorowości umowy o pracę. Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej

świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może, bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy zakwestionował ważność umowy o pracę zawartej między ubezpieczoną J. P. , a płatnikiem składek I. S. stojąc na stanowisku, iż jej podpisanie oraz zgłoszenie ubezpieczonej do ubezpieczeń społecznych było czynnościami pozornymi dokonanyymi jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, nie ma podstaw do uznania, że zawarta między J. P. , a płatnikiem składek I. S. umowa o pracę nie była realizowana.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jako podstawowe cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych wymienione zostały: dobrowolność; osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, powtarzający się; podporządkowanie, wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, w miejscu i czasie wyznaczonym przez niego; ryzyko pracodawcy; odpłatny charakter zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 roku I PK 110/06 Lex nr 207175; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 roku, III PK 39/09, Lex nr 578140). W wyroku z dnia 25 listopada 2005 roku (I UK 68/05, Lex nr 177165) Sąd Najwyższy stwierdził, iż wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej) jest cechą o charakterze konstrukcyjnym dla istnienia stosunku pracy. Z kolei w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 marca 2006 roku (I PK 146/05 (Lex nr 234370) Sąd Najwyższy przypomniał, iż cechami charakterystycznymi dla stosunku pracy – wskazywanymi w orzecznictwie – są także: obowiązek osobistego wykonywania pracy, zakaz wyręczania się osobami trzecimi; bezwzględne obowiązywanie zasady odpłatności; pracowniczy obowiązek starannego działania, a nie osiągnięcia rezultatu, oraz obciążenie pracodawcy ryzykiem prowadzenia działalności; wykonywanie pracy skooperowanej, zespołowej; ciągłość świadczenia pracy; występowanie pewnych cech charakterystycznych dla stosunku pracy, np. wypłaty wynagrodzenia za godziny nadliczbowe. Sąd Najwyższy wskazał także, że o kwalifikacji stosunku prawnego jako stosunku pracy decyduje przede wszystkim sposób wykonywania zatrudnienia. Strony mogą więc złożyć wyraźne oświadczenia woli co do ukształtowania podstawy prawnej zatrudnienia. Jednak nawet bez wyraźnego wyrażenia woli przez strony (złożenia oświadczeń woli w tym zakresie) stosunek prawny może być kwalifikowany jako stosunek pracy, jeżeli strony wykonują go w sposób charakterystyczny dla tego stosunku prawnego.

W ocenie Sądu z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż umowa o pracę zawarta przez ubezpieczoną i płatnika była realizowana. Wskazać należy, że powierzone J. P. obowiązki wymagały od niej specjalistycznej wiedzy i kwalifikacji, które niewątpliwie posiada, a co również istotne, płatnik zawierając sporną umowę, miał pełną świadomość, z uwagi na wcześniejsze jej zatrudnienie, co do posiadanych przez nią umiejętności. Nie ulega wreszcie wątpliwości, że wnioskodawczyni wykonywała powierzone obowiązki w ścisłym podporządkowaniu i pod kierownictwem płatnika. Wprawdzie część obowiązków wnioskodawczyni wykonywała poza siedzibą płatnika, to jednak okoliczność ta, z uwagi na specyfikę pracy profesjonalnego prawnika, nie może dziwić.

Sąd jednocześnie pragnie podkreślić, że brak przeprowadzenia w stosunku do wnioskodawczyni badań lekarskich, czy też dopuszczenie jej do pracy bez przeprowadzenia szkolenia w dziedzinie BHP stanowi ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec odwołującej jako pracownika, gdyż powyższe zaniechanie stwarza zagrożenie interesów pracownika. Nakaz zapewnienia przeszkolenia w tym zakresie przed dopuszczeniem pracownika do pracy jest sformułowany w art. 237 § 2 k.p. Kolejne ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec odwołującej jako pracownika przez płatnika to dopuszczenie pracownika do pracy bez wstępnych badań lekarskich, który to wymóg został sformułowany w art. 229 § 1 pkt 2 k.p. Należy podkreślić, że podobnie jak w przypadku obowiązku potwierdzenia na piśmie warunków umowy o pracę także w zakresie szkolenia BHP oraz wstępnych badań lekarskich - to na pracodawcy ciąży obowiązek zorganizowania pracy w ten sposób, aby powyższe nakazy kodeksowe nie

zostały naruszone. Z uwagi na rodzaj zagrożonej sfery dóbr pracownika stanowi to ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika. Choć niewątpliwie wszystkie te naruszenia w realiach badanej sprawy miały miejsce, to Sąd zważył, że nie można z ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków przez płatnika wobec odwołującej wyciągać negatywnych konsekwencji dla skarżącej negując istnienie samego tytułu pracowniczego do objęcia wnioskodawczyni obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, jak to niesłusznie przywoływał na uzasadnienie zaskarżonej decyzji ZUS. Dodać należy, że sama kwestia naruszenia podstawowych obowiązków przez płatnika nie ma znaczenie dla ustalenia, czy wnioskodawczyni podlega ubezpieczeniom społecznym, o ile świadczyła ona umówioną pracę na rzecz płatnika w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy.

Nawet zaś gdyby przyjąć, iż rzeczywistym celem zawartej umowy o pracę była wyłącznie chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego to dążenie do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (bądź uzyskania wyższych świadczeń), jako cel podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak było w przypadku ubezpieczonej. Chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, a dążenie do uzyskania przez zawarcie umowy o pracę, ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może być uznane za zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu jego obejście, jeżeli umowa ta prowadzi do faktycznej realizacji zatrudnienia spełniającego cechy stosunku pracy, a zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala stwierdzić.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477 §2 k.p.c., zaskarżoną decyzję ZUS zmienił i orzekł, że J. P. podlega jako pracownik u płatnika składek I. S. Kancelaria Adwokacka od dnia 15 stycznia 2019 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik postępowania. Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd ustalił powyższą kwotę, stosownie do treści § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 roku, poz. 265).

S.B.